

TALATEU MA'Á E FAIAKÓ

Ke ke mateuteu fakalaumālie ke ako'i e lēsoni ko 'ení, kātaki 'o lau mo fakalaululoto ki he ngaahi me'á ni: Kuo fekau'i mai 'e he 'Eikí, "Ke ke fakafeta'i ki he 'Eikí ko ho 'Otua 'i he ngaahi me'á kotoa pē" (T&F 59:7). 'Oku totonu ke tau fakahaa'i 'etau hounga'ia ki he 'Otuá ko e ngaahi tāpuaki lahi kuó Ne 'omai ma'atautolú. 'Oku totonu foki ke tau fakamālō ki he ngaahi mātu'á, kau faiakó, ngaahi kaume'á mo kinautolu 'oku nau tokoni'i kītautolu 'i ha fa'ahinga me'á pē. (Vakai foki ki he Saame 100:3–4.)

TEUTEÚ

- Lau 'a e Luke 17:11–19, pea teuteu ke fakamatala'i nounou 'a e talanoa 'o e kau kilia 'e toko hongofulú.
- 'Omai ha tatau 'o e Tohi Tapú. Faka'ilonga'i 'a e tohi 'a Luke 17:11–19 ke faingofua ho'o huke ki aí.

NGAAHI 'EKITIVITĪ KE AKO MEI AÍ

Kamata'aki ha 'ekitivitī fakatahataha. Ki ha ngaahi fakakaukau, vakai ki he peesi 3.

Lotu Fakaafe'i ha taha 'o e fānaú ke ne fai 'a e fua lotú.

*Fakahinohino
Fakatokāteline* Talaange ki he fānaú kuo 'omai 'e he Tamai Hēvaní kiate kītautolu 'a e ngaahi tāpuaki lahi, hangē ko hotau sinó, 'ulu'akaú mo e fanga monumanú, hotau ngaahi fāmilí mo e Siasí. Fakamatala'i ange te tau lava 'o fakahaa'i 'etau 'ofa kiate Iá 'aki 'etau pehē "fakafeta'i" pea te tau toe lava foki 'o pehē "fakafeta'i" ki hotau fāmilí mo e ngaahi kaungāme'á mo ha taha pē 'oku fai-lelei mai kiate kītautolu.

Talanoa 'i he Folofolá Faka'alí'ali 'a e fakatātā 'i he peesi 66. Tuhu'i ange 'a Sisū mo e kakai ko ia na'a nau puke lahi. Fakaava hake 'a e Tohi Tapú kia Luke 17:11–19 pea talanoa ange 'a e talanoa 'o e kau kilia 'e toko 10. 'Oku 'oatu ha sipinga 'i lalo: Na'e 'i ai ha kau tangata 'e toko 10 na'a nau puke lahi. Na'e fakamo'ui kinautolu 'e Sisū mo 'ai ke nau sai (*tuhu kia Sisū 'i he fakatātaá*). Na'a nau fu'u fiefia hono kotoa (*tuhu ki he kau kilia 'i he fakatātaá*). Ka ko e tangata pē 'e taha na'e lea "mālō 'aupito" kia Sisū (*tuhu ki he tokotaha kilia na'e hounga'ia 'oku hā he fakatātaá*). Te tau lava 'o lea "mālō 'aupito" (*fakaafe'i 'a e fānaú ke nau lea "mālō 'aupito"*).

Fakatātā Faka'alí'ali 'a e fakatātā 'i he peesi 67. Talaange ki he fānaú 'oku tau fakahaa'i 'etau 'ofa ki he Tamai Hēvaní 'aki 'etau fakamālō kiate Ia 'i he ngaahi me'á kotoa pē 'oku Ne foaki ma'atautolú. Tuhu ki he taha 'o e ngaahi fakatātaá pea fakaafe'i 'a e fānaú ke fakatātaá 'a e me'á ko iá (hangē ko ha hiki honau nimá ki 'olunga honau 'ulú ke fa'u 'a e 'ato 'o ha fale, 'ai ke hangē pē 'oku nau toli fua'akau mei ha fu'u 'akau 'o kaí, 'ai ke hangē 'okú ke tui suú mo e hā fua). Toutou fai ia ki he ngaahi fakatātā takitaha.

Hiva Hiva'i pe lau 'a e ngaahi lea ki he veesi 1 mo e 2 'o e "Fakafeta'i 'e Tamai" (*Tohi Hiva 'a e Fānaú*, 15) pea fakatātaá'i hangē ko ia 'oku hā atu 'i laló. Fakaafe'i 'a e fānaú ke kau mo koe.

Fakafeta'i 'e Tamai te mau 'oatú, (*kūnimá*)

He 'okú Ne foaki mai e me'á kotoa pē. (*mafola atu ho nimá*)

Mata mo e telinga, nima mo e va'e, (*tuhu ki he mata, telinga, nima mo e va'e*)

NGAAHI
TOKONI
FAKAFIAKÓ

Ngaahi 'ekitivitī fakatahatahá: 'Oku ongo'i malu 'a e fānaú 'i he taimi 'oku 'i ai ai ha ngaahi founa angamaheni mo e ngaahi liliu tatau mei he 'ekitivitī 'e tahá ki he taha. 'Oku tokoni 'eni kiate kinautolu ke nau tokanga mo kau mai.

Ngaahi talanoá: 'Ai ke ke ongo'ingofua e me'á 'e malava ke mahino ki he fānaú. Tuku 'a e talanoa fakapēpē pe ngaahi lea 'oku fu'u faingata'á. Fakatātā'aki 'eni, ngāue'aki 'a e "kakai na'a nau fu'u puke lahi" 'o 'ikai ko e "kau kilia."

Vala ke tui, (*tuhu ki he kofú*) mo e me'akai ke kai. (*'ai ke hangē pē 'okú ke kai*)

Faka'osí Kole ange ki he fānaú ke nau lea “fakafeta'i.” Vahevahe nounou 'a ho'ou ongo'i hounga'ia ki he Tamai Hēvaní mo Sīsū Kalaisi.

Lotu Fakaafe'i ha taha 'o e fānaú ke ne fai 'a e lotu tukú.

NGAAHI 'EKITIVITĪ KE FILI MEI AÍ

TEUTEÚ *Ki he ngaahi 'ekitivitī fakatātaá:* 'Omai ha ngaahi fakatātā 'o e ngaahi me'a 'okú ke fakamālō'ia'i; te ke lava 'o ngāue'aki 'a e ngaahi fakatātā 'i he tohi lēsoni ko 'ení pe 'i he ngaahi makasini 'a e Siasí pe te ke tā pē ha'o fakatātā. *Ki he 'ekitivitī valivalí mo e va'inga fakatauhoá:* 'Ai ha tatau 'o e fakatātā 'i he peesi 67 ki he fānau takitaha ke valivali. 'Omai e fanga ki'i kongokonga pepa iiki pe fa'hinga me'a tatau mo ia ke ngāue'aki 'e he fānaú ki he va'inga fakatauhoá; 'omai ke fe'unga mo e fānau takitaha ke nau taki fā 'a e me'a faka'ilonga.

'Ekitiviti Lau Maau Talaange ki he fānaú 'oku tau fakafeta'i ki he Tamai Hēvaní koe'uhí ko hotau sinó. Fakaafe'i 'a e fānaú ke nau tu'u pea fai 'a e 'ekitivitī lau maau ko 'ení fakataha mo koe. Toki fa'u pē hono fakatātaá'í fakatatau ki he ngaahi leá.

Ala ki ho matá, ala ki ho ihú,

Ki ho telingá, 'ulu'ulu va'e ki ho'ou 'alú.

Hiki ho nimá ke mā'olunga ho 'ulú,

Tuhu ki langi mo ke fakakaukáu.

'Ai ho nimá ki ho 'ulú.

Fakalongolongo 'i ho seá 'i ho'ou tangutú.

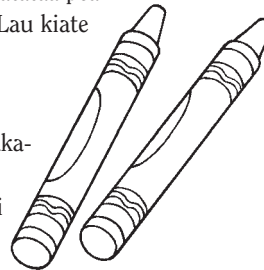
Tuhu ki ho ngutú peá ke lea, “Oku ou fakafeta'i koe'uhí ko hoku ngutú.”

Kole ki he fānaú ke nau angimui ki he leá mo fakatātaá'i. Toe 'ai pē ki he matá, ihú, telingá, nimá mo e va'é. Fakaafe'i 'a e fānaú ke nau fokotu'u mai 'a e ngaahi me'a 'oku nau fakafeta'i aí pea toe lau 'a e ngaahi me'a na'a nau fokotu'ú.

Ngaahi Fakatātaá Faka'alí'ali ki he fānaú 'a e ngaahi fakatātā kuó ke 'omai pea fakamatala nounou ko e hā e 'uhinga 'okú ke fakamālō ai he ngaahi me'a ko 'ení. Fakaafe'i 'a e fānaú ke nau talamai ha fa'hinga me'a 'oku nau fakamālō ai.

Valivali 'Ai 'a e fānaú ke nau valivali ha tatau 'o e fakatātā 'i he peesi 67. Lolotonga 'enau valivalí, tuhu ki he ngaahi fakaikiiki 'i he fakatātaá pea fakamatala ki he fānaú 'a e me'a 'oku nau valivalí. Lau kiate kinautolu 'a e ngaahi lea 'i he fakatātaá.

Va'inga Fakatauhoá 'Oange ki he fānau takitaha 'a e pepa si'isi'i 'e fā. Faka'alí'ali 'a e fakatātā 'i he peesi 67, tuhu ki he fakatātā 'o e fāmilí pea lau 'a e fakamatalá ki he fānaú. Fakaafe'i 'a e fānaú ke 'ai ha me'i pepa 'i he fāmilí 'i he'enau takitaha tatau. Fakaafe'i kinautolu ke toe lau fakataha mo ko e 'a e kongá lea 'i he fakatātaá. Toe fai 'a e 'ekitivitī ki he ngaahi fakatātā kehé.

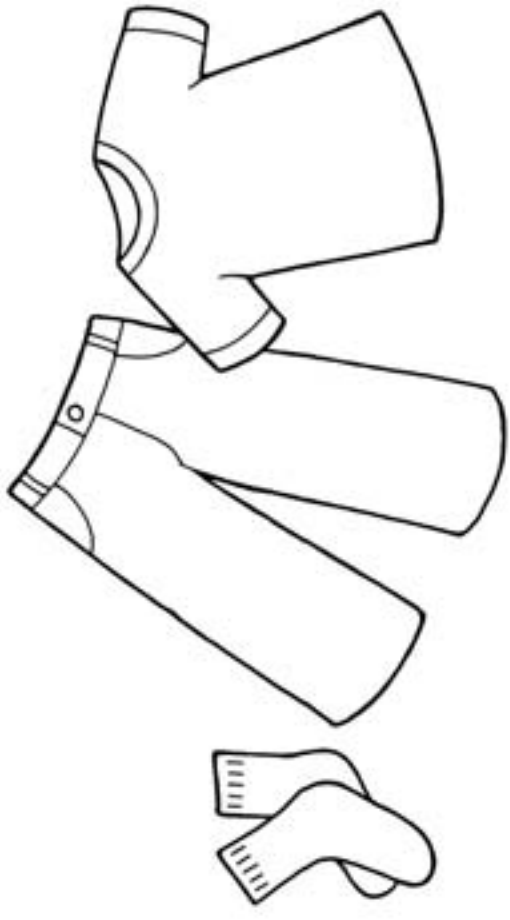

NGAAHI TOKONI FAKAFAIAKÓ

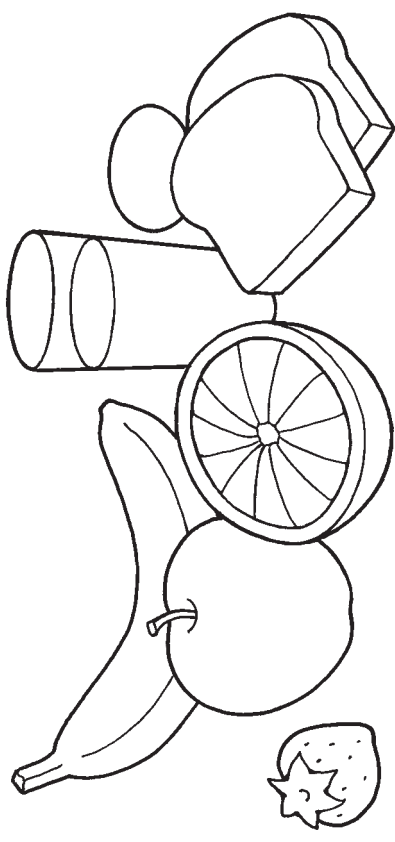
Mahalo he 'ikai kau atu e fānau íkí 'i he kotoa 'o e lēsoní. Neongo ia te ke lava 'o ako'i kinautolu 'aki 'a e 'ofa mo e fakalotolahi ke fa'ifa'itaki 'a e me'a 'okú ke fai. Tokoni'i kinautolu ke nau lea “fakamālō” 'i he ngaahi toimi totonú. 'E lava ke hoko ho'ou sipingá ko ho'ou me'angāue fakafaiaiko mālohi tahá ia. 'E ako 'e he fānaú e ngaahi 'ulungāanga, tō'onga mo e lea 'i he'enau siofi koé. (Vakai, 'Oku 'Ikai ha Uli'e Mahu'inga Ange 'i he Faiakó, 127.)

'Oku tokoni 'a e Toe Fakahokó ki he ako 'a e fānaú pea 'oku fakafiefia ia kiate kinautolu. 'Oku nau manako ke toutou fanongo ki ha ngaahi me'a tatau pē. Te nau lava 'o ako 'a e ngaahi kupu 'i lea nounou 'a ia 'oku toutou lea'aki mo faingofua ke talá.

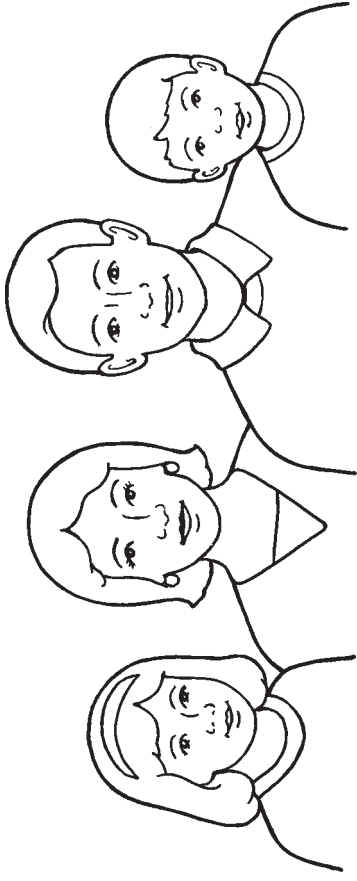

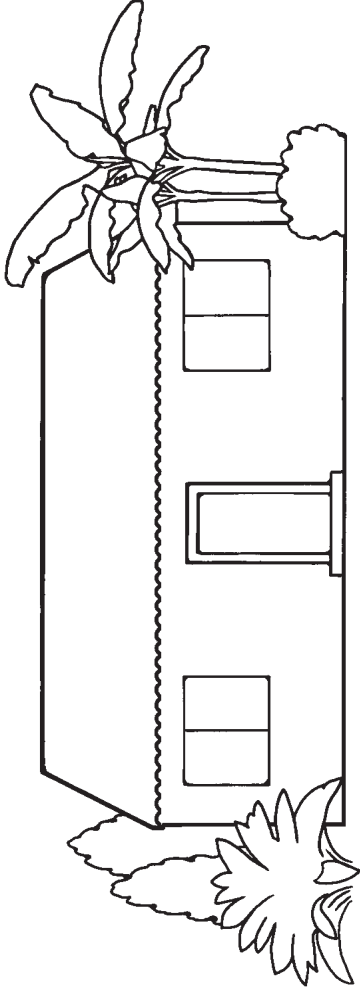
‘Oku ou fakafeta‘i koe‘uhí
ko hoku valá.

‘Oku ou fakafeta‘i koe‘uhí
ko e me‘akai ke kai.

‘Oku ou fakafeta‘i koe‘uhí
ko hoku fāmilí.

‘Oku ou fakafeta‘i koe‘uhí
ko hoku ‘apí.